

ยาก ช่างปากมันง่าย, เดือนหกให้หวานกล้ำ เดือนห้าให้แดงไถ, เพิ่นซี้จั่งหาซอน เพิ่นนอนจั่งหา
ที่, กลางคืนเป็นนกกเต็น กลางเว็นเป็นนกกเค้า มือเข้าเป็นแมวโพง

2.2 คุณธรรมด้านความสุภาพ เป็นคุณธรรมที่พรองลงมา จำนวน 19 บท ได้แก่
นกกเค้าท้วงตาแม่, ฝี่เที่ยวทางบน คนเที่ยวทางลุ่ม พาเศรษฐีไปค้า พาหิหมอยไปยามยา,
ผู้มากยากนาน ผู้น้อยพลอยรำคาญ ปฐู้ซี้เป็นหนีเท่ากัน, คนลายโน เลือลายนอก, ควายตุ้มัก
ชน คนจนมักเว้า, จัวบักินหญ่าอย่าชมเขาหัก หมูบักินฮ่าอย่าตีตั้งเว้อ, เพิ่นหอมโตอย่าโง่ทางต่าง,
ไม้แม่กว่าหั่ว จัวแก่กว่าพระ ไม้ลีนวา ปลาสิ้นฮ้อย เด็กน้อยลีนผู้ใหญ่, ไม้อ่อนบ่อห่อนหัก,
หมกปลาแดกมีครุ จีปูมีवाद, กินเข้าโต อย่าโสความเพิ่น, กินพวมฮ้อย พ็อนพวมเมา, อยู่บ้าน
เพิ่นอย่าดูดาบ บันฮูปจัวฮูปควายให้ลูกเพิ่นเล่น, ไก่สามเดือนพอฆ่า ม้าสามปีพอซี้, พันขวานให้
ล้าปลายผ้า พันพรำให้ล้าปลายตีน, เดือนหกอย่าซี้ม้า เดือนห้าอย่าไต่ซัว, กำพรำซาก จวนนม
ฝี่เผดพ้อเข้าซาก, เฮ็ดบุญเอาหน้า ภาวนาหาลาก

2.3 คุณธรรมด้านความมีน้ำใจ จำนวน 17 บท ได้แก่ ถั่วเสียดาย ตายเสียดือ,
อย่าทานตางถิม เผาฝี่ตางเอาถ่าน, ยามกินบ่เสียด ยามเวียกเอิ้นใช้, ยามกินบ่เสียด ยามเวียก
แล้วใช้, กินผู้เดียวบ่ปันหมุงุเที่ยวเที่ยว, ทุกซี้ให้เลี้ยง ปากเกลี้ยงให้ไลหนี, เห็นเขาทุกซ้ออย่าทาน
เห็นเขามานอย่าทวง, ไฟไหม้ป่าจั่งเห็นหน้าหนู น้ำท่วมฮูจั่งเห็นจิหลอ, อยากจนให้ซี้ถี้ อยากมีให้
ทาน, มินตาบ่เห็นพี้ ตีตาบ่เห็นน้อง, งานหลวงบ่ขาด งานราษฎร์บ่ไล่, คืดต่อน้ำห้วยหน้าได้ฮ้าย
สองบ่เห็น, เมงวันเที่ยวตายฮ้อยซี้ สาวผู้ตีตายฮ้อยฮ้อย, ทุกซี้เพิ่นบ่ว่าดี มีเพิ่นจั่งว่าพีน้อง ลุงป่า
เอิ้นว่าหลาน, รวยเป็นคน จนเป็นหมา, ฮ้ายกว่าซี้ ดีกว่าบ่มี, ให้ฮักผู้แยะ ให้แพงผู้ใช้

2.4 คุณธรรมด้านความประหยัด จำนวน 12 บท ได้แก่ กินหลายท้องแตก แบกหลาย
หลังหัก, กินบ่ช่างกินเป็นหนี สับช่างสั้โค้ยเค็ด ตดบ่ช่างตดซ้ออกน้า, กินข้างบ่เหลือกินเสื่อบ้อม,
กินได้ไ้ยาว, กินม้าม่า บ่คล้าเบ็งท้อง, อยากเข้าอย่าหุงหลาย อิดนอนนายนาย, คนทุกซี้ใช้ของ
ดี คนมีใช้ของขาด, ผ้าขาดอย่าอยากนุ่งผ้าลาย เมียบ่ตายอย่าอยากได้เมียบ่ใหม่, เห็นข้างซี้ อย่า
ซี้ข้างซี้, อย่าเฮ็ดกว่าได้ อย่าใช้กว่ามี, แอ้งคาบมา กาคาบหนี, ไปป่าอย่ามาดาบ หาพินตาย
มาแก่งกันหม้อ

2.5 คุณธรรมด้านสามัคคี จำนวน 11 บท ได้แก่ บ่กินผักบ่มีเหยื่อทอ บ่เอาพื่อเอา
น้องเสียดน้อยเสียดแนว, คนต่างคนชนกันต่างกัน, คนต่างบ้าน ว่านต่างสวน, บ่อย้อมบ่แดง บ่
แปลงบ่ใหม่, ไม้ลำเดียวยังต่างปล้อง พีน้องยังต่างใจ, ซับตามน้ำ หล่มตามบวย, มือบ่พายอย่า
เอาตีนจุ่มน้ำ, เพิ่นซ้งโตอย่าโง่ซ้งตอ, เพิ่นหลับเราหลับ เพิ่นหลิวโตหลิว, นั่งให้เบ็งที่ หนีให้เบ็ง

บ่อน, อยู่ให้ปลุกมอน หินให้ซอนร้ว, ตกหมู่ขุนช้อยขุนเกือม้า ตกหมู่ข้าช้อยข้าพายไซน ตกหมู่
โจรช้อยโจรพายเหล่า

2.6 คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 9 บท ได้แก่ ยามกินแล้วง่าย ยามคลายแล้วยาก,
คะล่าน้ำกินต่อน, คนกินแวง บ่ท้อฝีกินแวง, ได้กินว่าดี ได้ลี้วามวน, ปลาใหญ่กินปลาน้อย ปลา
สร้อยกินปลาชิว ปลาชิวบ่มีแวงกินดิน, โง่บ่นอยู่ได้ โง่ไม่อยู่เทิง, ฝี่หลอกบ่ท้อคนหลอก, ไป
เค็กไปฆ่า ไปค้าไปตีว, กินแมงวันบ่เปื้อ

2.7 คุณธรรมด้านความสะอาด จำนวน 8 บท ได้แก่ มือแลงกวาดเข้า มือเข้ากวาดออก,
คบคนให้เบ่งหน้า ซ้อผ้าให้เบ่งเนื้อ ระวังเสื้อช้อนเล็บ, ไก่งามเพราะชน คนงามเพราะแต่ง,
คนดีบ้านนอก บ่ท้อออกชอกในเมือง, เกวียนหล่ม เพราะเพลานลม, บ่ท้อขบ่ยาก บ่อดบ่อยาก,
อยากให้เพิ่นดับโตดับ อยากให้เพิ่นวายโตวาย อยากให้เพิ่นตายโตตาย, ฮักสามปลาย หาย
สามโทษ

2.8 คุณธรรมด้านความมีวินัย เป็นคุณธรรมที่พบน้อยที่สุด จำนวน 7 บท ได้แก่
บวช เฮียน เขียน อ่าน, เฮ็ดบ่ได้ ใช้บ่เป็นเกิดอุบาทว์, เข้าเมืองตาหลิว ให้หลิวตาตาม,
ฟ้าวบวช ฟ้าวสิก ฟ้าวเอาเมีย ฟ้าวปะ, เฮ็ดให้เป็น เชนให้ขาด, บวชเฮียนสิกหา, หัวลิ้นอยาก
ล้า หัวด้าอยากเทศน์

คุณธรรมที่พบบ่อยที่สุดในลำดับแรกคือ คุณธรรมด้านความขยัน รองลงมาคือคุณธรรม
ด้านความสุภาพ คุณธรรมด้านความมีน้ำใจ คุณธรรมด้านความประหยัด คุณธรรมด้านความ
สามัคคี คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ คุณธรรมด้านความสะอาด และคุณธรรมที่พบน้อยที่สุดคือ
คุณธรรมด้านความมีวินัย

จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้พบว่า ภูมิภาคชาติที่ไม่ปรากฏคุณธรรมพื้นฐาน 8
ประการตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ได้ปรากฏโลกทัศน์ของชาวอีสานที่เป็นปรัชญา คำสอน คติ
ข้อคิดในการดำเนินชีวิตให้แก่ลูกหลานชาวอีสาน ดังตัวอย่างเช่น

สิบเพิ่นเว้า บ่ท้อตาเห็น

(สิบท่านพูด ไม่ท้อตาเห็น : อย่าเชื่อในสิ่งที่ไม่เห็นด้วยตาตัวเอง)

จากภูมิภาคชาติดังกล่าวชาวอีสานมีคติ ข้อคิดเตือนใจ ที่ใช้ในการอบรมสั่งสอน
ลูกหลานว่า ไม่ให้เชื่อสิ่งใดง่าย ๆ เพียงเพราะคนอื่นพูดแต่ให้รู้จักไตร่ตรอง และสิ่งที่เราเห็นด้วย
ตาตนเองนั้นเป็นสิ่งที่แน่นอนกว่า

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าผลญาณภาสิตแสดงให้เห็นโลกทัศน์ของชาวอีสาน ที่มีผลญาณภาสิตเป็นคำกล่าวที่ล้นแต่มีปรัชญาให้ข้อคิด คติเตือนใจ และใช้เป็นเครื่องมือในการอบรมสั่งสอนและให้แง่คิดในการดำเนินชีวิตแก่ลูกหลานชาวอีสาน อันแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาอันล้ำค่าของบรรพชน

อภิปรายผล

การศึกษาวิเคราะห์คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ จากผลญาณภาสิตของ ปรีชา พินทอง จากหนังสือ *ไขภาสิตโบราณอีสาน* อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ พบว่ามีคุณธรรมครบทุกประการคือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ ผลการศึกษาดังกล่าวบ่งบอกได้ว่าสามารถนำผลญาณภาสิตไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนโดยสอดแทรกคุณธรรมพื้นฐาน ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการได้ เพราะมีคุณธรรมครบทุกด้านดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดโครงการวิจัยศึกษารูปแบบการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพบว่าบ้าน สถานศึกษา วัด และชุมชน มีส่วนช่วยในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

จากการวิเคราะห์ผลญาณภาสิตพบคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผลญาณภาสิต เป็นข้อมูลอีกแหล่งหนึ่งที่สามารถช่วยขัดเกลา และปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนได้ ดังคำกล่าวของ คำขาน แตนลาวขาว (อ้างถึงใน นิตยา ภัคดีบัณฑิต 2532, หน้า 7) ที่ว่า "วิธีการขัดเกลาทางสังคมวิธีหนึ่งที่ชาวอีสานใช้อยู่คือ การสั่งสอนอบรมโดยผ่านทางผลญาหรืออาศัยผลญาในการอบรม"

การศึกษาผลญาณภาสิต เป็นการส่งเสริมให้เยาวชนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าในภูมิปัญญาทางภาษาที่บรรพชนได้ถ่ายทอดสั่งสมมา ดังคำกล่าวของ นิตยา ภัคดีบัณฑิต ได้กล่าวว่า (2532, หน้า 3) "การส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งก็คือ การศึกษาให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง แล้วเลือกสรรใช้ประโยชน์ตามเหมาะสม"

กล่าวโดยสรุป คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ที่พบในผลญาณภาสิต เป็นแหล่งคุณธรรมที่สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการปลูกฝังคุณธรรมผ่านการศึกษาผลญาณภาสิต นอกจากนั้นแล้วยังเป็นการศึกษาภูมิปัญญาทางภาษาที่บรรพชนได้สั่งสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ซึ่งทำให้เยาวชนเห็นคุณค่า ตระหนัก และเกิดความภาคภูมิใจ และนับเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถอนุรักษ์ภูมิปัญญาทางภาษาภาสิตนี้ไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของฉญาภาษิต มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรนำผลการศึกษาวิเคราะห์ไปใช้ในการเสริมสร้างคุณธรรมของเยาวชนไทยในทุกระดับ
2. ควรนำฉญาไปสร้างเป็นแบบเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม หรือหนังสือประกอบการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่หลากหลายมากขึ้นในการอบรม ปลูกฝังคุณธรรมแก่เด็กและเยาวชน
3. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์คุณธรรมพื้นฐาน ในวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ

